

Boek schendt reputatie Vlaams-Blok-politici niet

ENKELE JAREN GELEDEN BRACHT UITGEVERIJ EPO EEN BOEK OP DE MARKT ONDER DE TITEL 'HET GEVAAR DEMOL'. IN HET BOEK ONTSLUIKEN R. HERMANS EN E. GOEMAN DE FIGUUR VAN JOHAN DEMOL, OIT POLITIECOMMISSARIS IN SCHAARBEK, NU VLAAMS-BLOK-POLITICUS EN LID VAN DE BRUSSELS HOOFDSTEDELIJKE RAAD. DEMOL ACHTTE ZIJN RECHT OP AFBEELDING EN ZIJN EER EN GOEDE NAAM DOOR HET BOEK AANGETAST, TERWIJL FILIP DEMAN, VLAAMS-BLOK-KAMERLID, ZICH BEKLAAGDE OVER EEN AANTAL CITATEN DIE HEM VERKEERDELIJK IN DE MOND WERDEN GELEGD. DEMOL EN DEMAN EISTEN EEN FORSE SCHADEVERGOEDING VAN DE UITGEVER EN DE AUTEURS. IN EEN VONNIS VAN 9 MEI WERD DE VORDERING OVER DE GANSE LIJN AFGEWEEZEN. EERDER HADDEN BEIDE VLAAMS-BLOK-POLITICI VIA DE KORT-GEDEING-RECHTER OOK AL ACTIE ONDERNOMEN TEGEN HET BOEK.

DIRK VOORHOOF

In 1998 verschijnt het boek 'Het gevaar Demol', kort daarop gevolgd door de Franse vertaling: 'Le danger Demol'. Omdat het boek foutieve elementen zou bevatten waardoor de eer en goede naam werd aangetast van de Vlaams-Blok-politici Deman en Deman, vorderden beiden in het voorjaar van 1999 voor de kort-gedingrechter een aantal maatregelen. Met name wilden zij een rectificatiebericht in het boek toegevoegd zien en eisten ze de verwijdering van de cover met daarop de foto van Demol. Ook vorderden zij de weglating van een fotomontage waarin werd opgeroepen om Demol 'op zijn bek' te slaan.

In een beschikking van 3 februari 1999 werd de vordering afgewezen bij gebrek aan hoogdringendheid: het boek was immers al ruime tijd in de (boek)handel, honderden boeken waren al verkocht en eisers hadden, zo bleek uit een persconferentie, al maanden kennis van de inhoud van het boek. Pas nadat in de andere media regelmatig naar het boek werd gerefereerd, hadden eisers actie ondernomen. 'Te laat', volgens de kort-gedingrechter die van oordeel was 'dat de ingeroepen schade, zijnde het besmeuren van de naam, eer en de reputatie door de voorgehouden onware verklaringen zich bijgevolg zo niet volledig, dan toch al voor het overgrootste deel heeft voltrokken, zodat evenmin nog efficiënte maatregelen kunnen worden getroffen'. Gebrek aan urgentie dus in de zin van artikel 584 Ger. W. Van de rechter kregen verzoekers nog het advies mee 'gebeurlijk hun aanspraken te laten beslechten ten gronde voor de bevoegde rechter'.

GEEN INBREUK OP DE VRIJE MENINGSUITING

Prompt vorderde Demol een schadevergoeding van 10 miljoen frank, omgerekend 247.893 euro. Demol vond de cover van het boek met daarop zijn foto een schending van het recht op afbeelding en nam het niet dat hij door een vermeende persoonsverwisseling in het boek in verband werd gebracht met de Bende van Nijvel. Ook Deman achtte het boek onrechtmatig omdat hij in het boek te uitgebreid en onnauwkeuring werd geciteerd. Deman vorderde een schadevergoeding van 500.000 frank (12.395 euro). Met een verwijzing naar artikel 25 G.W. en artikel 10 EVRM benadrukt het vonnis van 9 mei dat aan het grondrecht van de vrije meningsuiting de nodige ruimte dient te worden gelaten. Ingevolge de getrapte verantwoordelijkheid (art. 25 lid 2 G.W.) kan hoe dan ook de uitgever niet civielrechtelijk aansprakelijk worden gesteld,

aangezien de beide auteurs bekend zijn en hun woonplaats in België hebben, aldus de rechtbank. Het recht op afbeelding van Demol acht de rechtbank niet geschonden: Demol is immers een publiek figuur, de foto is geenszins kwetsend of spottend en figureert op een informatief boek, het betreft dus geen commercieel gebruik. Evenmin is er volgens de rechtbank sprake van een misleidende collage van foto's en teksten.

Voor wat de insinuaties inzake de Bende van Nijvel betreft, is de rechtbank van oordeel dat het slechts insinuaties zijn 'waaruit een aandachtig en kritisch lezer ook de normale conclusies kan trekken'. Het vonnis verwijst ook naar de krant *De Morgen* waarin gelijkaardige 'insinuaties' werden gepubliceerd en waartegen geen actie werd ondernomen door Demol, bijvoorbeeld door middel van een recht van antwoord. Een mogelijke persoonsverwisseling en verwarring in het boek tussen Johan Demol en een zeker Jean Demol acht het vonnis evenmin foutief.

De vordering van Deman wordt eveneens afgewezen. De rechtbank weert niet dat Hermans en Goeman zonder correcte bronvermelding passages hebben overgenomen uit een boek van Deman, maar van plagiaat is volgens de rechtbank geen sprake omdat het boek van Deman 'geen creatief element doch veeleer een louter informatief boek is en niet kan gecatalogeerd worden als een uniek of enig stuk (als een product van intellectuele arbeid?)'. Volgens de rechtbank heeft het boek niet de vereiste originaliteit 'omdat de originaliteit zich niet situeert op de inhoud maar veeleer uitsluitend op de samenbrenging van informatie'.

ONDERZOEKSJOURNALISTIEK, GEEN RIDDOLJOURNALISTIEK

Erg sluitend is het niet gemotiveerd, maar de rechtbank komt wel tot het besluit dat de aangevoerde inbreuk op de vrije meningsuiting niet bewezen is en dat evenmin enige schade wordt aangetoond. Getoetst aan wat verwacht mag worden van een normaal en voorzichtig journalist, is er geen sprake van enig foutief gedrag. Volgens de rechtbank is het boek 'onderzoeksjournalistiek' en kadert het soms krachtig taalgebruik in de noodzaak om de aandacht van het lezende publiek te trekken. Het feit dat het boek op een 'vrij verwarrende manier is geschreven', 'zonder duidelijke structurele opbouw' en met veel 'insinuaties' maakt het daarom nog niet onrechtmatig. Journalistiek of literair kon het dus wel beter, maar daar heeft de rechtbank geen oordeel over uit te spreken. Onrechtmatig is het boek niet.

(De auteur is hoogleraar mediarecht en auteursrecht aan de Universiteit Gent)

Rb. Antwerpen (5de Kamer B) 9 mei 2003, *J. Demol en F. Deman t. R. Hermans, E. Goeman en vzw EPD, onuitg.* Zie ook Voorz. Rb. Antwerpen (Kort Gd.), 3 februari 1999, AM 1999/2, 281.

taal

Verlof!

Dit is het laatste nummer van *De Juristenkrant* voor de zomerstop. Misschien zit u met uw gedachten al in een of ander tropisch oord of maakt u volop lijstjes met 'niet vergeten' om uw koffer zo efficiënt mogelijk te pakken. Want het is weer zover: we gaan met zijn allen uitblazen tijdens het grootverlof.

Groot verlof? En ik die niet dacht aan de dienstplicht ontsnapt te zijn. Als je immers in *Van Dale* de uitdrukking groot verlof opzoekt, dan kom je te weten dat die betekent 'vrijstelling van dienst voor onbepaalde tijd, aan dienstplichtigen gegeven nadat zij gedurende de voorgeschreven tijd in het leger zijn geweest'. Ik kan me niet herinneren dat ik de laatste tijd in het leger geweest ben, dus lijkt het me moeilijk om van het groot verlof te gaan genieten. Hoewel, die 'onbepaalde tijd' klinkt natuurlijk wel aanlokkelijk.

Toch is verlof niet correct als we de normale vakantie bedoelen. Als je niet hoeft te gaan werken, dan heb je vakantie en in juli en augustus is dat de klassieke zomervakantie. Het onderwijs, de trendsetter op het vlak van vakantie, heeft ook kerstavakantie en paasvakantie en de klassieke spellingregels schrijven voor dat je die woorden niet met een hoofdletter schrijft. Verder bestaat er ook herfstvakantie, krokusvakantie en aan de universiteit sinds kort ook de wintervakantie: de week na de examens van de januariperiodes, vlak voor het begin van het tweede semester. Voor al die periodes kom je niet de term verlof gebruiken: het zijn vakantieperiodes. Als je slechts één dagje vakantie neemt ergens midden in het jaar, dan neem je een dagje vrij of een snippdag.

Wanneer gebruik je dan wel verlof? De klassieke betekenis van het woord komt uit het leger: het is de toestemming die een militair verkrijgt om de kazerne te verlaten, eventueel om naar huis te gaan voor enkele dagen. Die dagen komen dan neer op een soort vakantie, en de toestemming die de overste daarvoor geeft, is het verlof of het klein verlof om even terug te grijpen naar het groot verlof van het begin.

Van daaruit is het woord ook gebruikelijk geworden om de toestemming van elke werkgever aan te duiden wanneer die een werknemer om speciale redenen toestaat thuis te blijven. Voor een zwangerschap, bijvoorbeeld: zwangerschapsverlof. Of rouwverlof bij een overlijden. In 1999 stuurde de minister van Ambtenarenzaken zo een rondzendbrief 'betreffende de verloven en afwezigheden toegestaan aan de personeelsleden van de rijksbesturen'. In het eerste artikel daarvan staat te lezen: 'In de vorige reglementering was het verlof voor contractuelen beperkt tot het jaarlijks vakantieverlof, de feestdagen en het opvangverlof met het oog op adoptie. Dit wordt uitgebreid met de dienstvrijstelling, het omstandigheidsverlof, het verlof voor het afstaan van organen of weefsels en voor het afstaan van beemgeng, het verlof voor deelname aan een assenjury, het verlof om in vredetijd prestaties te verrichten bij het Korps Civiele Bescherming als vrijwillige dienstdoener bij dit korps, het ouderschapsverlof, de opvang, de dienstvrijstellingen voor opleiding, de opleidingsverloven en het verlof voor het uitoefenen van een ambt bij een ministerieel Kabinet'. Voor alle speciale afwezigheden op het werk bestaat er dus een verlof van de werkgever. Onze minister maakte het zelfs zo bont dat hij het had over het vakantieverlof. Dat lijkt taalkundig wat te veel van het goede, maar logisch gezien valt er wel iets te zeggen voor die combinatie. Toch maar vermijden, dat vakantieverlof: als werknemer heb je recht op vakantie maar uiteraard gebeurt dat in samenspraak met de werkgever. Vakantie(dagen) volstaat dus.

Natuurlijk is het niet zo verwonderlijk dat de toestemming verlof en het resultaat vakantie dooreengebruikt worden. *Van Dale* blijft zelfs op zich geen bezwaar meer te hebben tegen het gebruik van verlof voor 'vakantie', want hij geeft die betekenis enkel de vermelding 'bij uitbreiding' maar hij vermeldt er wel bij 'in de sociale wetgeving niet meer gebruikt'. Dat mag dan wel zo zijn in Nederland, in België is dat dus (nog) niet helemaal het geval.

In de standaardtaal wordt dus een duidelijk onderscheid gemaakt tussen verlof (een speciale toestemming) en vakantie, een woord dat trouwens veel meer gebruikt wordt en daardoor veel gewoner klinkt dan het wat stroeve verlof. Ik hoop in alle geval dat u van een deugddoende vakantie zult kunnen genieten!

KARL HENDRICKX
Centrum Nederlandse rechtstaal K.U.Leuven

KLUWER
partners in kennis

Kernredactie:
Rogier de Corte (hoofdredacteur),
Luk Van Eyllen (indirecteur),
Ruth Boone (redacteur)

Redactiecomité:
Willy van Eeckhoutte (voorzitter),
Antoine Doolaege (ondervoorzitter),
Serge Gutwirth, Patrick Humblet,
Mark Lambrechts

Vaste medewerkers:
Eva Brems, Eric Brewaeys, Paul De
Hert, Sylvie De Raedt, Filip Dorssomont,
Hugo Durieux, Wouter Geldhof, Karl
Hendrickx, Bernard Hubeau, Edwin

Jacobs, Frank Judo, Egbert Lachaert,
Dirk Leestmans, Sabien Lust, Dirk
Scheers, Kim Swerts, Wouter
Vandenhole, Ann Vermeersch, Gerd
Verschelden, Dirk Voorhoof

Fotografie:
Elisabeth Broekaert, Gert Cools,
Eddy Fliers, Diego Franssens,
Sven Schoukens

Ontwerp lay-out:
Johan Dockx

Uitgever:
Danny Ballet

Redactieadres:
Kluwer - De Juristenkrant
Ruth Boone,
Motstraat 30, 2800 Mechelen
tel.: 015/36.15.89
fax: 015/36.16.96
E-mail: juristenkrant@wkb.be

Prijzen
(incl. BTW en verzendkosten)
Jaarabonnement 2003: € 39;
Studenten: € 19,5
(VIV-leden betalen ook € 39,
maar krijgen € 10 korting op het
VIV-lidgeld)
Info secretariaat VIV:
Yolanda Vanden Bosch,
tel. 03/248.65.61 en fax 03/248.09.75)

Klantservice Kluwer Uitgevers:
Tel.: 0800/14 500 (gratis nummer)
e-mail: info@kluwer.be

Adreswijziging:
Bij wijziging van adres, een verbeterd
adresetiket terugzenden a.u.b.

Advertenties:
Reclame-regie:
Kluwer Business Press
Motstraat 30, 2800 Mechelen
Tel.: 0800/30 145 (gratis nummer)

Tel.: 015/36.17.66, Fax: 015/36.15.94
E-mail: kbp@kluwer.be
Advertising Manager: Chris Lens

Verantwoordelijke uitgever:
Daniel Lefebvre, Motstraat 30,
2800 Mechelen

*Behoudens de uitdrukkelijk bij Wet
bepaalde uitzonderingen mag niets uit
deze uitgave worden vervoerd, digitaal,
opgeslagen in een geautomatiseerd
gegevensbestand, of openbaar
gemaakt, op welke wijze ook, zonder
uitdrukkelijk voorafgaande en schriftelijke
toestemming van de uitgever.*

cim
gerichte
verdeling
2002